

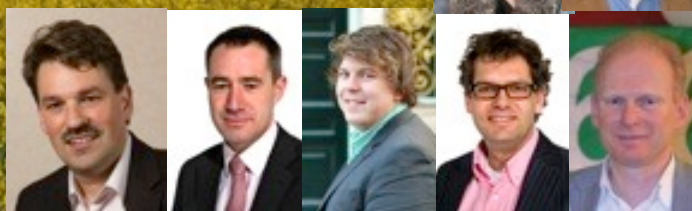
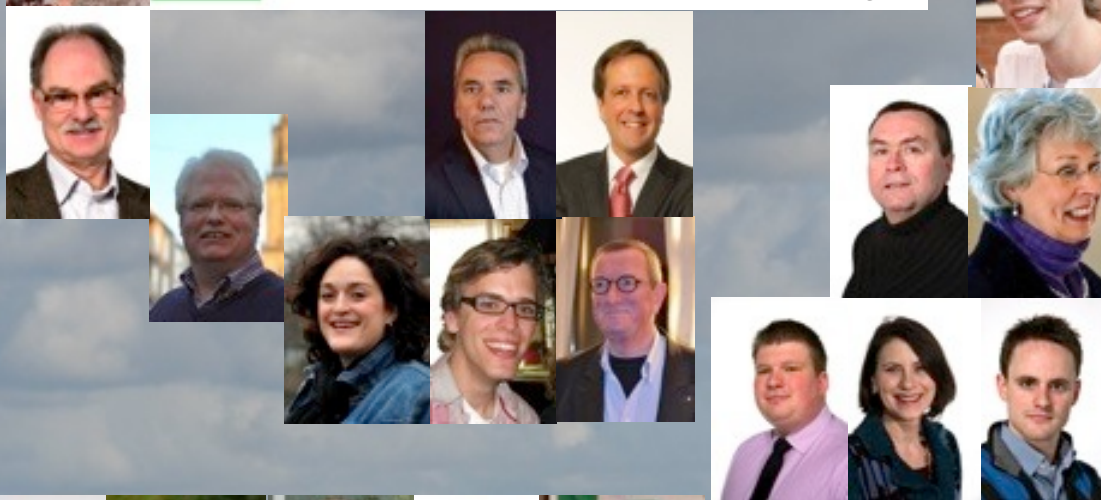

Anders

Ja

D66

**Zonder meer
sterker en groener**
Verkiezingsprogramma D66
Groningen

Inhoudsopgave

Voorwoord door Alexander Pechtold

Inleiding van de lijsttrekker

- 1 Sociaal-liberale richtingwijzers
- 2 Onderwijs en Cultuur als basis
- 3 Economie vanuit eigen kracht
- 4 Duurzame mobiliteit
- 5 Nieuwe energie voor Groningen
- 6 Bestuurlijke vernieuwing
- 7 Verantwoord financieel beheer

Voorwoord

Wij zijn blij dat u dit verkiezingsprogramma leest. Dat u de tijd en moeite neemt om u te verdiepen in de ambities, plannen en ideeën van D66. Graag maken wij van deze mogelijkheid gebruik om onze prioriteiten met u te delen. Toe te lichten waar wij onze energie de komende periode op richten.

D66 kiest voor vernieuwing omdat het nodig is. Nederland is een mooi en welvarend land. Maar ook een land dat heeft stilgestaan, terwijl de wereld veranderde. Een land dat belangrijke beslissingen te lang voor zich uitgeschoven heeft. We moeten weer in beweging komen. Met een nieuw perspectief, naar een stip aan de horizon. Niet angstig voor de toekomst, maar vol optimistische daadkracht.

D66 heeft een ambitieuze vernieuwingsagenda om Nederland een baanbreker in de 21e eeuw te maken. Deze agenda is toegespitst op vijf terreinen: wonen, werken, kennis, duurzaam en kwaliteit van de overheid. Met een overheid die alle ruimte en kansen biedt aan zoveel mogelijk mensen. Een overheid die niemand uitsluit. Een overheid die bescheiden, krachtig en slagvaardig is.

Wij maken ons zorgen over een overheid die haar status als betrouwbare partner verloren heeft. Verloren, door stuntelende, niet afrekenbare bestuurders en door een ondoordringbare bureaucratie. Een bureaucratie, in stand gehouden door teveel bestuurslagen. Bestuurlijk hebben we ons land ongelofelijk ingewikkeld gemaakt.

D66 pleit voor een grondige herziening van de omvang en de taken van de verschillende bestuurslagen. Wat lokaal kan, doen we lokaal. De gemeente als het eerste gezicht van de overheid. Wat nationaal moet, voeren we nationaal uit. Wat in Europa kan, doen we Europees.

Wij voelen ons allemaal Groninger, Fries, Limburger, Zeeuw of Hollander. Maar dat voelen we ons ook zonder provinciehuis, bestuurstaken en ambtelijke overleggen in Lelystad, Groningen of Leeuwarden. Wij willen werken aan een Nederland met minder bestuurslagen. Dat kan niet in een keer, maar we willen nu wel beginnen.

Provincies moeten zich nog meer concentreren op een beperkt aantal taken. De nadruk komt te liggen op de verdeling van de ruimte, de verbetering van de regionale infrastructuur, het versterken van de natuur en de leefbaarheid en het scheppen van voorwaarden voor duurzame economische ontwikkeling. In alle provincies moeten op deze thema's de komende jaren knopen worden doorgemaakt, terwijl de provincie zich terugtrekt van andere terreinen. Hoe D66 deze agenda in uw provincie vorm geeft, leest u in dit programma. Ook in uw provincie staan enthousiaste en deskundige D66-kandidaten klaar om de verandering te

realiseren.

De verkiezingen voor de Provinciale Staten hebben ook grote nationale gevolgen. Indirect bepalen zij de samenstelling van de Eerste Kamer en daarmee de mogelijkheid van het nieuwe kabinet om haar beleid uit te voeren.

Wij vragen u: stem op 2 maart D66.

Alexander Pechtold

Inleiding lijsttrekker

Groningen verandert.

Dit is een gezond normaal proces; een maatschappij die stilstaat gaat achteruit.

Wat mij betreft heeft de overheid en dus ook de Provincie de opdracht om randvoorwaarden te scheppen die positieve duurzame veranderingen mogelijk te maken.

Dus niet een overheid die het maatschappelijk voertuig in zijn achteruit probeert te zetten of als een sleepanker de maatschappelijke ontwikkelingen probeert af te remmen. Een overheid die natuurlijk wel negatieve aspecten van ontwikkelingen tegen gaat, maar niet de arrogantie heeft dat zij alleen bepaald hoe de maatschappij er uit zal zien.

De conservatieve krachten zijn in het politieke speelveld sterk aan het groeien. Zelfs de progressievere krachten lijken nu vooral uit te zijn op het behouden van verworvenheden. Terwijl Europa en de rest van de wereld een feit zijn, is er daarnaast een sterke ontwikkeling richting een Nationalistische politiek. Dat is onverstandig. Het is zaak dat wij in Nederland en Groningen de internationale kansen die we hebben benutten en verzilveren.

Het is daarom van groot belang dat D66, als vooruitstrevende partij, een invloedrijkere positie in de politiek gaat innemen.

Een echt duurzaam beleid is toekomst gericht. Niet, vanwege de verkiezingen, alleen gericht op het gerief van vandaag of het gerief van morgen. Een echt duurzaam beleid is gericht op een leefbare maatschappij vandaag, morgen en overmorgen. Daar heeft uiteindelijk iedereen baat bij.

Leefbaar in de volle breedte zoals; een vitale stabiele economie, een goed cultureel klimaat, voldoende infrastructuur, vrijheid voor het individu om vorm te geven aan zijn eigen leven en omgeving, een sociaal vangnet voor hen die minder goed meekomen, ontwikkelingskansen voor iedereen en een gezond vitaal milieu dat toekomstige generaties evenveel of meer plezier en mogelijkheden geeft als de huidige.

D66 streeft naar een rijke samenleving. Rijk voor iedereen in alle opzichten en niet zozeer alleen in geld.
Een samenleving, een Groningen, met toekomst.

Piet de Vey Mestdagh

1. Sociaal-liberale richtingwijzers

D66 benadert de mens en maatschappij op een positieve manier. Wij vertrouwen erop dat mensen veel van de problemen die ze tegenkomen zelf kunnen oplossen. Maar we reiken de helpende hand als dat een keer niet lukt. Wij hebben en tonen respect voor onze medemens en uit zorg voor komende generaties stáán we voor duurzaamheid. We zijn niet bang om verder te kijken dat onze eigen provincie. Ook zijn we bereid om lastige keuzes te maken. En dat is hard nodig. Het zijn in veel opzichten zware tijden. Voor velen is de verleiding groot om hun heil te zoeken in oude patronen van schijnveiligheden en in schijnoplossingen.

In dit verkiezingsprogramma tonen onze standpunten welke problemen en oplossingen wij in uw directe omgeving zien. De wereld staat de komende vier jaar niet stil. Ook ná de verkiezingen zullen er ongetwijfeld onderwerpen op de agenda komen die we nu nog niet kunnen voorzien. Om u te laten zien hoe onze D66-fractie hierop zal reageren, leggen we kort uit hoe wij naar mens en maatschappij kijken. Wij hanteren vijf richtingaanwijzers waarin elke D66-er zich herkent. Hiermee vatten we beknopt samen hoe we in het leven en de politiek staan. Elke richtingwijzer staat op zich en is zeker niet uniek voor het D66-gedachtegoed. De combinatie van juist déze vijf denkrichtingen definiëren de mens- en maatschappijvisie van D66. Deze vijf richtingwijzers zorgen er ook voor dat onze standpuntbepaling voor u als inwoner van de provincie Groningen voorspelbaar is: onze standpunten komen voort uit één of meerdere van onze richtingwijzers.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien wij de toekomst met optimisme tegemoet. Wij willen dat de overheid de kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

Denk en handel internationaal

Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. De provincie Groningen is een onderdeel van Europa. Steeds meer worden belangrijke beslissingen niet op nationaal, maar op Europees niveau genomen. Europa is niet ver weg, maar hier midden in onze Groningse samenleving. D66 vindt het daarom belangrijk dat we niet alleen bezien welke gevolgen beslissingen van Europa voor de provincie hebben. De provincie moet ook anticiperen op die besluitvorming en er voor zorgen dat de meerwaarde van Europa voor Groningen ten volle kan worden benut.

Om de Europese dimensie als integraal onderdeel van het beleidsveld van de provincie te benadrukken vindt D66 het belangrijk dat bij elke provinciaal besluit de gevolgen van en voor Europa worden beschreven.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wel gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden, dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

We treden de mensen en onze omgeving tegemoet met respect en mededogen. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. Duurzaamheid is een uitgehold begrip geworden. Te vaak treedt hierbij een spraakverwarring op, omdat men dezelfde begrippen bezigt, maar iets anders bedoelt. Voor D66 gaat het om drie vormen: economische, ecologische en sociale duurzaamheid. Duurzaamheid is bij uitstek een onderwerp dat om een integrale aanpak vraagt. Duurzaamheid als zelfstandig begrip betekent niets en levert niets op. Voor D66 moet duurzaamheid in elke beleidslijn, in elke uitvoeringsbesluit en in elke aanbesteding een vast onderdeel zijn. D66 zet integraal in op een andere omgang met energie, met grondstoffen, met ruimte en met elkaar. Om duurzaamheid als integraal thema te benadrukken, vindt D66 het belangrijk dat bij elk provinciaal besluit de drie dimensies van duurzaamheid (economisch, ecologisch, sociaal) worden beschreven.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

D66 Richtingwijzer voor de provincie Groningen

De provincie is de onmisbare schakel in het binnenlands bestuur. Het is de tussenlaag die als smeerolie tussen de overige overheden functioneert. Dat betekent niet dat de provincie zich overal mee moet bemoeien. D66 is voorstander van een provincie die heldere keuzes maakt. De provincie zet zich in op onderwerpen waarbij de provincie meerwaarde heeft voor burgers, bedrijven of andere overheden. Dat is het geval waar het algemeen belang het gemeentelijk belang overstijgt en er geen nationaal belang aan de orde is. Economie, ruimte, infrastructuur, onderwijs, cultuur en bestuur zijn geen losstaande onderwerpen. Al deze aspecten grijpen diep op elkaar in. Juist op het niveau van de provincie is het zaak de samenhang tussen deze onderwerpen niet uit het oog te verliezen. Daarin schuilt onder andere de kracht van de provincie.

Bij alle keuzes die D66 maakt voor de provincie staan drie begrippen centraal: Minder – Sterker –Groener.

Minder

De provincie hoeft niet alles te doen.

Sterker

De zaken die de provincie oppakt doen we goed, liefst beter.

Groener

Duurzaamheid is geen keuze, maar een strikte voorwaarde om de provincie klaar te maken voor de toekomst. Duurzaamheid is geen apart beleidsinzet, maar moet een integraal onderdeel worden van elke beslissing of keuze.

Anders

Ja

D66

2. Onderwijs en Cultuur als basis

Onderwijs is de basis

D66 ziet voor de provincie een bescheiden maar belangrijke taak op het vlak van onderwijs. De taken op dit gebied zijn grotendeels verdeeld over de gemeenten en de Rijksoverheid. Voor de provincie is pas een nuttige rol weggelegd als er in deze verdeling gaten vallen of onnodige doublures dreigen te ontstaan.

Spreiding aanbod

Natuurlijk streeft D66 naar een goede spreiding van het onderwijsaanbod (basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs) over de provincie. Nog belangrijker voor ons zijn de kwaliteit van het onderwijs en de aansluiting op de regionale behoefte van het bedrijfsleven. De regionale opleidingscentra (ROC's) hebben de eerste stappen gezet om tot meer samenwerking en afstemming te komen voor bepaalde opleidingen. D66 juicht dit initiatief van harte toe. Het is van groot belang dat de ROC's de komende tijd op meer deelgebieden gaan samenwerken, met name binnen het techniekonderwijs. Verder zou D66 graag zien dat de ROC's daarnaast kiezen voor topopleidingen in een paar deelsectoren zoals energietechniek en procestechniek. Deze opleidingen sluiten goed aan bij belangrijke economische clusters en kunnen deze verder versterken.

D66 ondersteunt ook vensterschoolprojecten in de gehele provincie. Dit komt de kwaliteit van het onderwijs ten goede.

Zwakke scholen

D66 streeft naar 0% zwakke en zeer zwakke scholen. D66 wil dat het streven naar 0% zwakke scholen wordt toegevoegd aan het kwaliteitsakkoord van Groningen.

Laaggeletterdheid

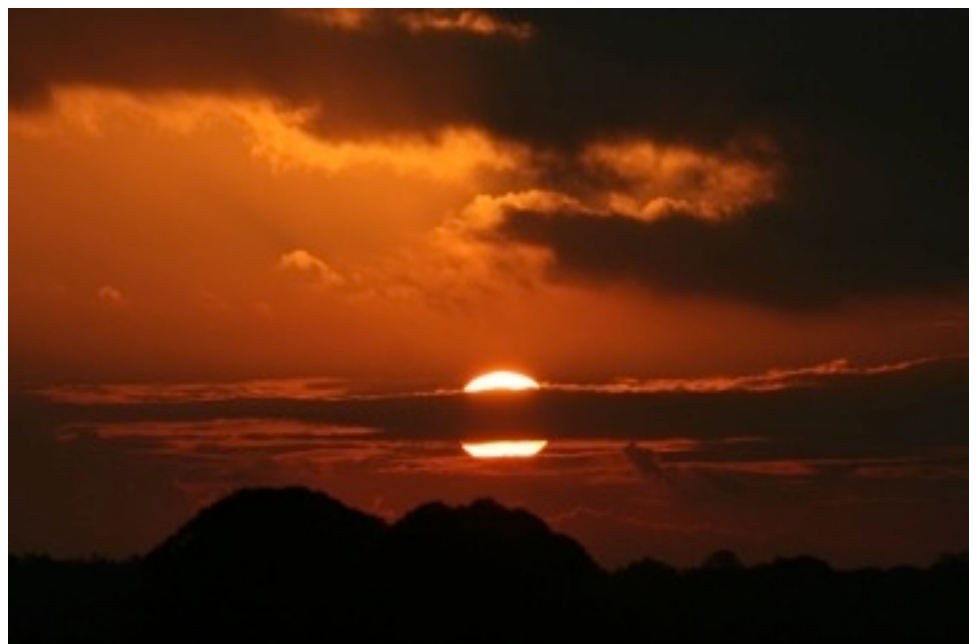
In delen van de provincie zijn te veel mensen laaggeletterd. Het gaat vooral om groepen die niet meer naar school gaan. Juist in onze informatiemaatschappij is het essentieel om het lezen en schrijven op een minimumniveau te beheersen. Daarom vindt D66 aanvullende inzet van de provincie gerechtvaardigd.

Akkoord van het Noorden

D66 vindt dat het Akkoord van Groningen moet worden opgeschaald naar het Akkoord van het Noorden. Het gaat hier om de samenwerking tussen de gemeente Groningen, de Hanzehogeschool, het UMCG en de Rijksuniversiteit Groningen op het gebied van de kenniseconomie. D66 pleit voor een Akkoord van het Noorden waarbij de noordelijke hogescholen, de Rijksuniversiteit Groningen, de toptechnologische instituten, zoals Wetsus en Astron, en de topziekenhuizen samen de drager worden van een vitale kenniseconomie in Noord-Nederland. Een goede verbinding met het bedrijfsleven is hierbij essentieel. D66 vindt dat de noordelijke overheden deze samenwerking moeten stimuleren en ondersteunen.

Leren voor duurzaamheid

D66 wil bevorderen dat op alle onderwijsniveaus duurzaamheid een integraal onderdeel van de lesstof wordt, passend bij het type onderwijs. Dit zou een vervolg kunnen zijn op het programma "Leren voor duurzaamheid".

Anders

Ja

D66

Toal

D66 is der wies mit dat de Grunneger toal aal meer aandacht krigt. t Is belangriek dat t Nedersaksisch, woar t Grunnegs bie heurt, deur de Europese Unie woar t gaat om minderheidstoalen nuimd wordt onder Handvest III. De provinzie mot dit blieden aanpittjen. D66 wil dat t bestuur van de provinzie der rekenschap mit holdt dat, as der om vraagd wordt, der aan elkenain de Grunneger toal leerd worden kin. Ambtenoaren, dij der mit te mokken kriegien, motten t Grunnegs op zien minst verstoan kinnen. t Mot regel wezen, dat woar t kin, de Grunneger toal bruukt wordt. De Grunneger toal, as droager van de Grunneger cultuur, mot de provinzie bevördern.

Cultuur

D66 vindt een gevarieerd en kwalitatief goed cultuuraanbod essentieel als voorziening in de provincie. Cultuur is een noodzakelijk randvoorwaarde van het vestigingsklimaat. Kunst en cultuur leiden bovendien tot de verdere ontplooiing en creativiteit van het individu.

Kunst- en cultuurtaken zullen steeds meer worden verdeeld tussen gemeenten en het Rijk. D66 ziet voor de provincie alleen een rol weggelegd waar de gemeenten of het Rijk essentiële zaken laten liggen.

Basisinfrastructuur

Voor D66 is de aanwezigheid van culturele voorzieningen in de provincie essentieel. Een minimumniveau, zowel kwalitatief als kwantitatief, moet in ieder geval blijven bestaan. Bij de afstemming hierover tussen gemeenten onderling en met het Rijk speelt de provincie een sleutelrol. D66 kiest niet voor de kaasschaaf maar wil ook op dit gebied heldere keuzes maken.

Het Noord-Nederlands Orkest, het Prins Claus Conservatorium en het Groninger Museum zijn belangrijk voor de drie noordelijke provincies. Ze zijn niet alleen een belangrijk onderdeel van het vestigingsklimaat, maar versterken ook het imago van onze provincie in sterke mate. Dit geldt voor meer culturele en folkloristische evenementen in onze provincie.

Voor D66 zijn deze instellingen en evenementen onderdeel van het provinciale culturele basisinfrastructuur. Daarom moet de provincie zich maximaal inzetten om de continuïteit van deze instellingen en evenementen te waarborgen.

De provincie is een belangrijke hoeder van het cultureel erfgoed. Daarbij gaat het niet alleen om het cultureel erfgoed in de vorm van gebouwen of landschappen, maar ook om de Groninger taal en cultuur. D66 wil de kwaliteit van het Groninger cultureel erfgoed beschermen. Niet de kwantiteit, maar de kwaliteit en het cultureel belang voor Groningen zijn wat ons betreft de leidende principes.

Voor D66 is cultuureducatie van essentieel belang. De provincie mag deze taak daarom pas overdragen aan de gemeenten als deze

kunnen garanderen dat ze in staat zijn om deze taak goed uit te voeren.

D66 is van mening dat het Groninger Forum een belangrijke rol kan spelen bij de ondersteuning van het culturele leven in onze provincie. Het Huis van de Groninger Cultuur zal daarom moeten worden ondergebracht in het Groninger Forum. In overleg met de Gemeente en eventuele gegadigden moet worden onderzocht of culturele instellingen, die zijn aangesloten bij het Platform Culturele Organisaties, een plaats kunnen krijgen in het Groninger Forum zodat deze goed bereikbaar zijn.

D66 zet zich in voor onderwijs en cultuur door MINDER

- verspreid beleid en dubbellingen
- aanbieden kleine opleidingen
- toepassen van de kaasschaafmethode

D66 maakt onderwijs en cultuur STERKER door in te zetten op:

- toptechniek opleidingen op ROC
- het Akkoord van het Noorden
- culturele basis infrastructuur
- kwaliteit van het cultureel erfgoed

Onderwijs en cultuur maken de provincie GROENER door

- gave landschappen als onderdeel cultureel erfgoed
- duurzaamheid als integraal onderdeel onderwijs

Anders

Ja

D66

3. Economie vanuit eigen kracht

De economie van Groningen staat er goed voor. De economie in Noord-Nederland groeide harder dan in de rest van Nederland zodat de achterstand werd ingelopen. De sterke Groningse economie bestaat uit belangrijke sectoren, zoals energie, zorg, chemie, toerisme, industrie en agrofood. Verder is het MKB hier natuurlijk een echte banenmotor: veel meer dan in de rest van het land. Het succes van de positieve economische ontwikkeling in Noord-Nederland is te danken aan twee belangrijke factoren: de innovatieve kracht van het noordelijke bedrijfsleven en de sterke noordelijke samenwerking. Voorbeelden hiervan zijn het Energy Valley-cluster en de ontwikkelingen rondom Healthy Ageing.

D66 wil de rol van de provincie op economisch vlak veranderen. Het is tijd om nieuwe accenten aan te brengen. Dat is hard nodig omdat de ouderwetse maakbaarheidsgedachte inmiddels ver over de houdbaarheidsdatum heen is. Wat we in deze tijd nodig hebben, is een pro-actieve provincie die bedrijven laat ondernemen en daarvoor de optimale randvoorwaarden creëert. Dus minder aanbodgericht subsidies, maar meer vraaggerichte ondersteuning.

D66 wil dat Noord-Nederland de regionale economische ontwikkeling in eigen hand neemt. Het is niet aan het Rijk of aan Europa om te beslissen wat goed is voor Groningen. De steeds verder doorgevoerde lijn dat beleid gedecentraliseerd kan worden zien wij dan ook als kans. Aan het Rijk of aan Europa de uitdaging om de door de regio zelf ontwikkelde visie verder te ondersteunen en bij te dragen aan de uitvoering.

Bij de opstelling van ons eigen regionaal beleid is het van belang dat de provincie goed anticipeert op de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Bovendien vindt D66 dat de provincie moet aansluiten bij de beleidsinzet van andere betrokkenen in het speelveld, zoals gemeenten, intermediaire organisaties en private partijen. Een mooi voorbeeld van een gezamenlijke inzet is het Slimmerwerken8.nl-programma. Dit is een programma van acht partijen (VNO-NCW Noord, MKB Noord, NOM, Syntens, Kamer van Koophandel Noord-Nederland, TCNN, FNV en CNV) dat zich richt op projecten die leiden tot productiviteitsverbetering voor bedrijven in Noord-Nederland.

Nieuw ondernemerschap

Hoewel de industrie nog steeds het fundament van de noordelijke economie is, blijkt het MKB de grote banenmotor van het Noorden te zijn. D66 pleit dan ook voor een bedrijvigheidspolitiek waarbij het MKB wordt versterkt.

**Piet de Vey Mestdagh,
lijsttrekker:**

Anders Ja

De laatste jaren vormen de ZZP-ers (zelfstandigen zonder personeel) een substantieel deel van het MKB. Deze verschuiving vraagt om een andere wijze van ondersteuning door de provincie. Deze ondernemers hebben behoefte aan andere voorzieningen dan grotere bedrijven. Zo hebben zij vooral baat bij flexibele en/of mobiele kantoorruimte waar ze de infrastructuur delen, netwerken bouwen en gemakkelijk toegang vinden tot deskundigen. De stad Groningen speelt goed in op deze behoefte met het Paleis en de Puddingfabriek. D66 zou graag zien dat deze voorbeelden navolging krijgen in de rest van de provincie. Om het ontstaan van een overaanbod te voorkomen is het van belang dat de provincie hierbij de regie behoudt.

Vestigingslocaties

D66 maakt geen onderscheid naar de aard van de bedrijvigheid om te komen tot een passende vestigingslocatie. Toch is er wel degelijk provinciale regie nodig bij de aanwijzingen van geschikte vestigingslocaties voor bedrijven en instellingen. Het gaat dan vooral om de ruimtelijke en milieutechnische implicaties van bedrijvigheid.

Voor de vestiging van bedrijven geldt wat betreft D66 dat de gevolgen voor de ruimte en de belasting van het milieu doorslaggevend moeten zijn. Als deze gevolgen aantoonbaar nihil zijn, dan gelden er wat ons betreft geen beperkingen voor vestiging. Zijn er wel gevolgen, dan vindt D66 dat dergelijke bedrijven zich alleen mogen vestigen op de daarvoor bestemde terreinen in de economische kernzones.

Verder is D66 voor het versneld oppakken van de revitalisering van bedrijventerreinen om de vraag naar nieuwe vestigingslocaties af te remmen.

Kennispotentieel benutten

Groningen kent een hoogwaardige kennisinfrastructuur dankzij de aanwezigheid van een universiteit, een universitair medisch centrum en diverse hogescholen. De samenwerking tussen Groningse bedrijven en kennisinstellingen is van onschatbare waarde voor de kenniseconomie. Dit moet leiden tot stevige bedrijfsclusters rond de sterke en kansrijke kennisclusters Energie en Healthy Ageing, de speerpunten van het regionaal economisch beleid. D66 vindt dat dit enorme kennispotentieel op dit moment nog niet optimaal wordt benut.

D66 wil daarom kritisch kijken naar de wijze waarop de provincie met subsidies omgaat. Te vaak blijkt dat een gehonoreerde subsidie niet essentieel is voor de uitvoering van een project, maar wordt gezien als een leuk extraatje. Daarvoor zijn subsidies uiteraard niet bedoeld. Daarnaast steekt de overheid veel geld in het ondersteunen van de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, onder andere via de NOM en SNN. In het vervolgtraject is de ondersteuning vaak minimaal, terwijl deze juist dan hard nodig is voor de succesvolle ontwikkeling van prototype naar product en bij het vermarkten van nieuwe producten en diensten.

Voor deze risicodragende investeringen wil D66 geld uitzetten via de NOM, in duurzame, innovatieve projecten en bedrijven. Hierdoor brengt het eigen (provinciale) kapitaal ook maatschappelijk rendement op naast rente.

Minder belemmeringen

D66 wil bedrijven letterlijk en figuurlijk ruimte bieden. D66 wil inzetten op een vestigingsklimaat waarbinnen creatieve en innovatieve ondernemers nieuwe concepten kunnen ontwikkelen die ons verder de 21e eeuw in brengen. D66 wil de regelgeving die het ondernemerschap en creativiteit hindert verder terugdringen. Regels worden nu te vaak ingegeven vanuit wederzijds wantrouwen. Dat leidt tot frustratie en onnodige vertraging.

Investeer in het bestaande bedrijfsleven

De afgelopen decennia is er veel tijd en energie gestoken in het naar het Noorden halen van bedrijven. Soms met succes. Ondertussen blijkt dat juist het zittende bedrijfsleven de banenmotor van het Noorden is. D66 pleit er daarom voor om het bestaande bedrijfsleven, met name het MKB, nog sterker te ondersteunen bij innovatie en internationalisering. Zo vindt D66 dat de Investerings Premie Regeling (IPR) niet alleen moet gelden voor bedrijven die zich hier van buitenaf vestigen, maar ook voor bestaande bedrijven die zich hier willen uitbreiden.

Behoud van talent

Door de enorme groei van het hoger onderwijs in de stad Groningen beschikt het Noorden over een enorm kennispotentieel. Helaas is de realiteit dat talentvolle jonge mensen na afloop van een studie of opleiding naar elders vertrekken. Vaak vanuit de veronderstelling dat het Noorden hen geen kansen biedt. D66 is er

van overtuigd dat dit proces te stoppen is. Door te investeren in het ondernemersklimaat en in het ondernemerschap van talent bij de kennisinstellingen ontstaat hier een nieuwe bedrijvigheid en houden we kennis vast. D66 pleit dan ook voor een verschuiving van de aandacht van het binnenhalen van bedrijven naar het investeren in aanwezig talent.

Ook wil D66 dat studenten beter worden geïnformeerd over de kansen en mogelijkheden die ze in het Noorden hebben. Zo kunnen ze een beter afgewogen keuze maken over het vervolg van hun carrière.

Verder is arbeidsmarktbeleid in principe geen provinciale taak, tenzij de problematiek op de arbeidsmarkt de gemeenten overstijgt.

Energiek ondernemen

Een belangrijke economische pijler binnen Groningen wordt gevormd door energie en energietransitie. Groningen is de gashoofdstad van Europa en wil bovendien de koploperregio zijn als het gaat om energietransitie. D66 ondersteunt onverminderd het Energy Valley-programma. Wij zien daarnaast ook kansen aan de implementatiezijde. Nog te weinig bedrijven maken gebruik van nieuwe energiebesparende technieken of alternatieve energiebronnen. Met name voor het MKB is deze stap groot omdat er onvoldoende expertise op dit vlak aanwezig is. D66 pleit ervoor om samen met Energy Valley een Energiecentrum MKB op te zetten die de toepassing van de nieuwe technieken stimuleert. Dit Energiecentrum MKB kan met kant-en-klare oplossingen MKB-ers helpen om duurzamer met hun energieverbruik om te gaan.

Zorg wordt economie

Vanuit het kenniscluster rondom het UMCG is het initiatief 'Healthy Ageing' ontstaan. Op dit moment werken de kennisinstellingen, de zorgverzekeraars en de grotere zorginstellingen in Noord-Nederland intensief samen binnen dit cluster. Naar verwachting zal

Anders

Ja

D66

de zorg economie, mede door de vergrijzing, in de komende jaren sterk groeien. Inzetten op het zo goed en gezond mogelijk ouder worden en tegelijkertijd werken aan nieuwe zorgtoepassingen zijn wat D66 betreft de kern van dit nieuwe cluster.

Zorg wordt pas economie als het niet alleen gaat om een regionale voorziening, maar als de dienst of product een bovenregionale dimensie heeft. Daarom wil D66 'Healthy Ageing' vooral ondersteunen bij het omzetten van kennis in bedrijvigheid. Zowel richting bestaande bedrijven, maar ook als voedingsbodem voor nieuwe (MKB) bedrijvigheid. Maar zorg economie en senioren-economie voeren verder dan het Healthy Ageing-programma. Op het vlak van vrije tijd en cultuur liggen bijvoorbeeld nog grote kansen.

Toerisme

Vergeleken met de andere noordelijke provincies is het toerisme in Groningen nog een kleine sector. Toch ziet D66 hier mogelijkheden, juist in de dunner bevolkte gebieden, rondom Blauwe Stad en langs het Werelderfgoed Waddenzee. Ook voor de eigen bevolking van de provincie zijn toeristische voorzieningen hier zeer gewenst. De primaire taak voor de provincie is het letterlijke ruimte bieden voor toeristische initiatieven in deze gebieden. Daar bovenop wil D66 een stevige regionale marketingcampagne die de beleving van Groningen als toerismeprovincie moet verbeteren.

Internationalisering

Europa is voor ondernemers, bedrijven en burgers een belangrijke realiteit. Internationaal zakendoen is meer regel dan uitzondering. Zonder de Europese markt zouden veel ondernemers brodeloos zijn en veel burgers duurder uit. Helaas blijft de grensoverschrijdende samenwerking met onze naaste burens achter. Daarom stelt D66 een paar concrete maatregelen voor.

Allereerst stellen wij voor Groningen Seaports in één havenbedrijf onder te brengen met het havenbedrijf van Emden. Niet alleen is dit beter voor de scheepvaartveiligheid, maar het is dan ook mogelijk om meer een vuist te maken in de wereldmarkt van de zeevaart.

Verder wil D66 overgaan tot de aanleg van een grensoverschrijdend bedrijventerrein, bijvoorbeeld in de buurt van Nieuweschans. Dit terrein moet verder gaan in Europese eenwording dan de bestaande grensoverschrijdende bedrijventerreinen. Op het grondgebied van het terrein moet één regime gelden voor de Nederlandse en de Duitse bedrijven. Dus geen gedoe met fiscale, milieutechnische, financiële en bouwtechnische verschillen: één regeltechnisch uniform terrein. Aangezien de nationale wetgeving hierop nog niet aangepast is wil D66 dit als een pilot project neerzetten. Dit zou binnen Europa uniek zijn.

Paula Benjamins-van Oudheusden, nr. 2:

Durf te kiezen

Uitvoering

Juist voor economie geldt dat er veel samenhang is met andere beleidsterreinen: ruimtelijke ordening, infrastructuur, onderwijs en cultuur. Daarom moeten we de schotten tussen de beleidsvelden weghalen. Daarnaast is het moeilijk om de economie op Groningse schaal te beschouwen. Juist hiervoor pleit D66 voor een noordelijk samenhang van beleid en uitvoering.

D66 wil dat de provincie MINDER doet aan:

- subsidieregelingen
- regels en belemmeringen
- aanbodgericht en losstaand beleid
- provinciale hindermacht
- bemoeienis van het Rijk
- eenzijdige focus op Kernzones
- Europese binnengrenzen

D66 wil dat de provincie de economie STERKER maakt door:

- innovatiefonds voor risicovolle investeringen
- goed vestigingsklimaat
- vraaggestuurde ondersteuning
- provinciale versterkingskracht
- regionaal economisch beleid
- afstemming tussen partijen
- noordelijke dimensie
- behoud talent
- kleinschalig ondernemerschap op het platteland
- internationalisering

D66 wil de provincie GROENER maken door:

- duurzaamheids criterium als standaard randvoorwaarde
- alleen ondersteuning voor innovaties en initiatieven die leiden tot verduurzaming
- energiecentrum MBK

Anders

Ja

D66

4. Anders omgaan met ruimte

De provincie Groningen heeft in de afgelopen eeuwen meerdere gedaanteverwisselingen ondergaan. Nu staan we wederom aan het begin van een nieuwe metamorfose. Demografische ontwikkelingen, economische trends, klimaatverandering, technologische vooruitgang en uitputting van grondstoffen moeten leiden tot fundamentele andere keuzes voor de activiteiten en de ruimte. D66 ziet dat de scherpe scheiding tussen de steden en het platteland nog steeds bestaat, maar de onderlinge relaties en de functies zullen sterk wijzigen. Dit vraagt ook om een andere wijze van besturen en een andere inzet van instrumenten en middelen.

Stad en platteland

Zowel de rol van de stad als die van het platteland zijn aan verandering onderhevig. De bevolkingsdichtheid in de stad neemt toe en die op het platteland neemt af. Dit zijn ontwikkelingen die op zich geen bedreiging vormen. Wel is het nodig om passend beleid te maken zodat de samenleving levensvatbaar blijft.

De stad Groningen vormt het kloppend hart van de provincie. De economie van de stad is het vliegwiel van de provincie. Maar ook is het de kennishoofdstad, de culturele hotspot en het mobiliteitsknooppunt van het Noorden. De tegenpool van de stad is het platteland. De ruimtelijke kwaliteit, de rust en de authenticiteit zijn de belangrijkste dragers van het gebied.

De centrale rol van de stad Groningen zal ongetwijfeld toenemen. Een derde van de bevolking woont er en het merendeel van de voorzieningen is hier geconcentreerd. Onderwerpen op het vlak van wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen zijn daardoor niet alleen van gemeentelijk, maar ook gezien de uitwerking hiervan tot buiten de stad van provinciaal belang. Het tegenovergestelde is ook waar. Plattelandsgemeenten moeten hun problemen natuurlijk primair zelf oplossen en daarvoor niet alleen naar de provincie kijken. Bij een gezamenlijke aanpak kan de provincie ook een rol spelen.

D66 ondersteunt onverkort de focus op groei rondom de stedelijke kernen en behoud van ruimtelijke kwaliteit daarbuiten. Wat betreft de stad gaat het erom hoe de centrumfunctie beter kan worden ingevuld. Buiten de stad spelen zaken als het gecontroleerd terugbrengen van de woningvoorraad, het bundelen van voorzieningen en het bewaren van de sociale cohesie. Er is een nieuw ruimtelijk kader nodig. Daarom wil D66 vervroegd het omgevingsbeleid herzien. De nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening biedt meer ruimte en D66 wil deze ruimte graag aan de gemeenten geven. Zo moet een gemeente zelf kunnen beslissen hoeveel vierkante meter bebouwing een woning maximaal mag zijn, waar winkels in de gemeente gevestigd kunnen worden of waar stuwende bedrijvigheid zich mag vestigen.

Groningen geeft geen krimp

De verwachting is dat het aantal inwoners en woningen in en om de stad Groningen de komende jaren nog verder zal toenemen. Buiten de stad loopt het aantal inwoners en huishoudens terug, is de voorspelling. Voor de gehele provincie komt dit voorlopig nog neer op groei. Krimp en groei staan niet los van elkaar: er is vooral sprake van een verschuivingsprobleem dat in goede banen moet worden geleid.

D66 vindt dat de provincie de groei in woningvoorraad rondom de groeikernen en de gecontroleerde afbouw van de woningvoorraad daarbuiten in samenspraak met de gemeenten moet coördineren. Groei en krimp vragen om een gecontroleerde en samenhangende aanpak die de overheden onderling en samen met maatschappelijke partners moeten invullen.

In en buiten de kernzones

D66 ondersteunt onverminderd de keuzes van de economische kernzones. Daarbij brengen we in het licht van de laatste maatschappelijke trends wel nuances aan.

Ook in de provincie Groningen zien we een grote toename van het aantal ZZP-ers, het ontstaan van nieuwe samenwerkingsverbanden, een verbetering van de digitale ontsluiting en de trend om vaker tijd- en locatie-onafhankelijk te werken. Voorheen hadden bedrijfsgebouwen (zowel kantoren als industrie) niet alleen veel ruimte nodig, maar belastten ze het milieu aanzienlijk met hun aan- en afvoerbewegingen. Deze aspecten rechtvaardigen nog steeds de stevige rol van de overheid bij het bepalen van de vestigingslocatie.

De nieuwe vormen van ondernemerschap en het groeiend aantal kleine ondernemingen hebben veel minder ruimtelijke impact en kunnen 'onzichtbaar' worden ingebed in de omgeving. D66 ziet deze ondernemingen dan ook niet als 'hinderlijke' elementen, maar juist als grote kans voor het behouden en versterken van de vitaliteit in dunner bevolkte gebieden. Ondernemende mensen zijn cruciaal voor de leefbaarheid in deze gebieden, omdat zij de drijvende kracht vormen achter het verenigingsleven en allerhande activiteiten. D66 pleit er dan ook voor om deze bedrijvigheid overal in de provincie toe te staan en binnen herstructurerings- en revitaliseringsprogramma's specifiek aandacht te hebben voor de ruimtelijke facilitering van deze groep bedrijven.

Om in dunbevolkte gebieden succesvol te worden en blijven moeten er ook mogelijkheden zijn om 'krimpresistent' te ondernemen. Dit wil zeggen dat bedrijven minder afhankelijk kunnen zijn van de lokale omgeving, doordat men ingeplugd is in bovenregionale en grensoverschrijdende netwerken. Goede ICT-faciliteiten en glasvezelverbindingen zijn hiervoor een basisvoorwaarde. D66 wil om de leefbaarheid op het platteland te behouden daarom, naast investeringen in de kernzones, ook investeringen in de verbetering van de ICT-infrastructuur buiten deze zones ondersteunen.

Anders

Ja

D66

Ruimtelijke identiteit

Om meer draagvlak te krijgen voor ruimtelijke keuzes is het nuttig om mensen te vragen zelf aan te geven wat de identiteit van hun plaats of gebied is. Vanuit deze identiteit kan de provincie accenten aanbrengen om de aantrekkelijkheid te verbeteren.

Bijvoorbeeld:

- Stad Groningen: kloppend hart: economische vliegwiel, kennishoofdstad, culturele hotspot en het mobiliteitsknooppunt
- Delfzijl: chemisch en duurzaamheidscluster
- Eemshaven: Energy Main Port
- Noord-Groningen: Wierden en Waddenzee
- Oldambt: cultuurhistorie en nieuw elan
- Kanaalstreek: linten en kanalen
- Hoogezand-Sappemeer en Veendam: scheepvaart en industrie
- Westerkwartier: wonen en werken tussen de coulissen
- Hogeland: ruimtelijke kwaliteit

**Tim Zwertbroek,
nr 3:**

Nieuwe energie

Klimaatverandering is functieverandering

Door de zeespiegelstijging en de noodzakelijke aanpassingen die daarvoor nodig zijn, neemt de zoute kwel-problematiek toe. Er moet steeds meer zoet water naar Groningen worden gebracht, wat steeds kostbaarder wordt en maatschappelijk moeilijk te verdedigen is.

D66 staat een andere aanpak voor. Wij zien deze problematiek als een kans voor de landbouw. Een kans om andere gewassen te telen en nieuwe ontwikkelingsrichtingen in te slaan. Zoutwaterlandbouw, zoals algenteelt, kan bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage leveren aan voedsel- en energievraagstukken. D66 wil dat de provincie deze kans actief benut door het omschakelen van delen van de traditionele landbouw naar zoutwaterlandbouw te faciliteren en te bevorderen.

Kustbescherming

Als gevolg van de zeespiegelstijging is het noodzakelijk om te investeren in een betere kustbescherming. D66 denkt hierbij niet alleen aan dijkverhoging en -versterking, maar ook aan alternatieve methoden. Meer kwelderontwikkeling is een prachtig voorbeeld van een integrale benadering waarbij kustverdediging hand in hand gaat met natuurontwikkeling. D66 ziet ook kansen voor het combineren van functies door bijvoorbeeld zeer brede dijken met bebouwing aan te leggen of dijken waarin leidingstraten worden opgenomen.

Natuur en cultuurhistorie

Natuur en cultuurhistorie zijn door de eeuwen heen ontstaan en zijn geëvolueerd tot ons huidige natuur- en cultuurlandschap. Die geleidelijke verandering gaat nog steeds door.

Natuurbeheer is wat anders dan tuinieren. Natuur ontwikkelt zich langs ecologische principes. De teruglopende biodiversiteit is een gevaar voor natuurlijke kringlopen en het evenwicht in het totale natuurlijke systeem. Hoewel we als gevolg van de klimaatverandering nieuwe planten en dieren in onze provincie hebben gekregen, neemt de soortenrijkdom ook bij ons af.

D66 wil dat de provincie haar natuurbeleid richt op het voorkomen van de afname van de biodiversiteit. Dat betekent niet dat in alle gevallen de huidige situatie gelijk moet blijven. Dat is gezien de natuurlijke migratie van flora en fauna onmogelijk. Wel betekent dit dat de provincie randvoorwaarden schept voor ontwikkeling. Daarom kiest D66 onverkort voor het doorzetten van de Ecologische Hoofdstructuur en de robuuste verbindingen daartussen. De provincie moet hiermee doorgaan, ook als de financiering onverhoopt uitblijft en de uitvoering wordt vertraagd. Verder wil D66 de gaafheid van de diverse landschapstypen blijvend beschermen, ook als deze door cultivering in plaats van ecologie zo zijn ontstaan. In de gebieden waar de landschappen minder gaaf zijn, zien wij ruimte voor transitie. In die gebieden is

Anders

Ja

D66

meer vrijheid met betrekking tot het invullen van nieuwe landschapsbeelden.

De insteek van D66 op het gebied van ruimte leidt tot MINDER

- rigide keuzes in het ruimtelijk beleid
- concurrentie tussen gebieden

D66 maakt de invulling van de ruimte STERKER door uit te gaan van

- ieder gebied zijn eigen aantrekkelijkheid
- inzetten op kansen en samenhang
- gecontroleerde ontwikkeling woningvoorraad
- integrale keuzes

De ruimtelijke visie van D66 draagt bij aan een GROENER Groningen

- kwelderontwikkeling als kustverdediging.
- behoud van ruimtelijke kwaliteit op het platteland
- behoud biodiversiteit
- natuurbeheer langs ecologische principes

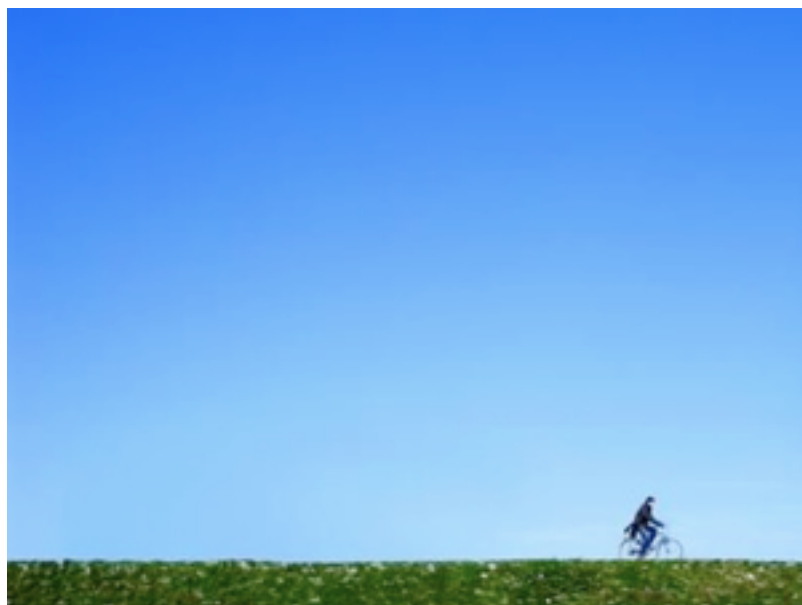
5. Duurzame mobiliteit

Mobiliteit gaat niet alleen over de keuze tussen auto en openbaar vervoer. Bij D66 gaat het ook over waar, wanneer en waarom. Het vervoer is collectief waar het kan en individueel waar het moet. De provincie draagt zorg voor een goede mix van mogelijkheden, zodat ieder individu een passende invulling kan geven aan zijn mobiliteitsbehoefte. Waarbij D66 een voorkeur heeft voor een milieuvriendelijke en duurzame vorm van vervoer.

D66 wil meer werk maken van een duurzame gedragsverandering van de mobiliteitsbehoefte van mensen. We zien daarom grote kansen voor projecten die werkgevers en werknemers uitdagen om hun reisgedrag te veranderen. In combinatie met Het Nieuwe Werken en digitale mobiliteit kunnen dergelijke projecten een substantieel effect opleveren.

Stad en regio zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om de stad bereikbaar te houden, moet veel beter gekeken worden naar de routes die mensen afleggen in, uit en buiten de Stad. Deze routes overschrijden de gemeentegrenzen. Daarom pleit D66 voor een regionale aanpak van een goede bereikbaarheid van, naar en door Groningen. Dat willen we doen door verkeersstromen te bundelen en door alternatieve vervoersmiddelen aan te bieden in grotere radialen en cirkels rondom de stad. Zo is elk station van de regiotrein een potentieel transferium, uiteraard inclusief fietsenstallingen.

Het huidige OV-netwerk is bijna geheel gericht op bewegingen van en naar het hoofdstation van de stad Groningen, hoewel dit station in de meeste gevallen slechts een tussenstop is. D66 pleit voor een nieuw systeem van busknooppunten. Dit systeem moet aansluiten bij de bundeling van verkeersstromen langs de trajecten van de regiotrein.

Bereikbaarheid tijdens de ombouw

D66 vindt het van essentieel belang dat de stad Groningen bereikbaar blijft. Ook als de Zuidelijke Ringweg Groningen en de tram in de stad Groningen – waarschijnlijk gelijktijdig – worden aangelegd. De bereikbaarheid komt hiermee serieus onder druk te staan. D66 ondersteunt de instelling van een publiek–private Taskforce die op korte termijn de bereikbaarheid vanaf 2014 als centrale vraagstelling heeft.

Spoorinfrastructuur

D66 pleit niet voor een regiotram. De verwachte vervoerwaardes wegen niet op tegen de noodzakelijke investeringen. Wel ziet D66 mogelijkheden voor een stadstram in combinatie met een uitbouw van de regio trein. Zo wordt het hoofdstation een hoogwaardig railoverstappunt. Voor D66 is een verantwoorde exploitatie een harde eis.

Verder houdt D66 onverkort vast aan de aanleg van de spoorlijn Groningen–Heerenveen. Enerzijds om hiermee de richting Leek–Drachten per spoor te ontsluiten, maar nog meer als strategische investering in de hogesnelheidslijn Amsterdam–Hamburg. De beslissing om deze spoorlijn aan te leggen mag daarom niet afhangen van de vervoerwaardes op dit traject alleen.

Verbetering weginfrastructuur

Om de regio Eemsmond beter te ontsluiten als economische kernzone pleit D66 voor een verdere verdubbeling van de N33 (ten noorden van Zuidbroek). Ook de N360 Groningen–Delfzijl, die twee economische kernzones met elkaar verbindt, verdient een opwaardering. D66 wil de variant ten zuiden van het Eemskanaal, die ook een noordelijke ontsluiting van Meerstad betekent, serieus laten onderzoeken op haar potentie.

Vervoer over water

Vervoer over water is zeker voor goederen de meeste duurzame vorm van transport. Daarom wil D66 blijven investeren in de belangrijkste vaarroutes. Dit geldt ook voor de recreatieve vaarroutes, die een belangrijke economische functie hebben. D66 pleit ervoor om dit netwerk verder uit te bouwen. Aan grensoverschrijdende vaarroutes moet de provincie speciale aandacht besteden.

Duurzame luchtvaart

Groningen Airport Eelde wordt naar alle waarschijnlijkheid een volwaardige, regionale luchthaven. Daarom vindt D66 dat dit vliegveld moet worden beschouwd als onderdeel van onze basisinfrastructuur. D66 ziet dit vliegveld als een potentieel platform voor duurzame luchtvaart. Dit betekent dat de luchthaven als testlocatie kan dienen voor verduurzaming van de luchtvaart, bijvoorbeeld door toepassing van groene brandstoffen of geluidsarme technieken.

De visie van D66 op mobiliteit leidt tot MINDER

Nelleke de Graaf- Drijvers, nr. 4:

Grenzeloos mooi Groningen

- congestie
- reistijdverlies

D66 wil het mobiliteitsnetwerk **STERKER** maken door te investeren in

- het spoornetwerk
- verbindingen tussen economische kernzones
- recreatief vaarnetwerk, ook grensoverschrijdend

De volgende keuzes van D66 maken mobiliteit **GROENER**

- inzetten op de fiets
- inzetten op de regiotrein
- minder autokilometers
- duurzaam goederenvervoer over het water
- duurzame luchtvaart

6. Nieuwe energie voor Groningen

Energie is er genoeg, maar fossiele brandstoffen raken op termijn uitgeput. Groningen moet daarom zuinig en verstandig omgaan met de huidige voorraad fossiele brandstoffen. Tegelijkertijd moet de provincie hard werken aan een substantiële omslag naar duurzame energieopwekking.

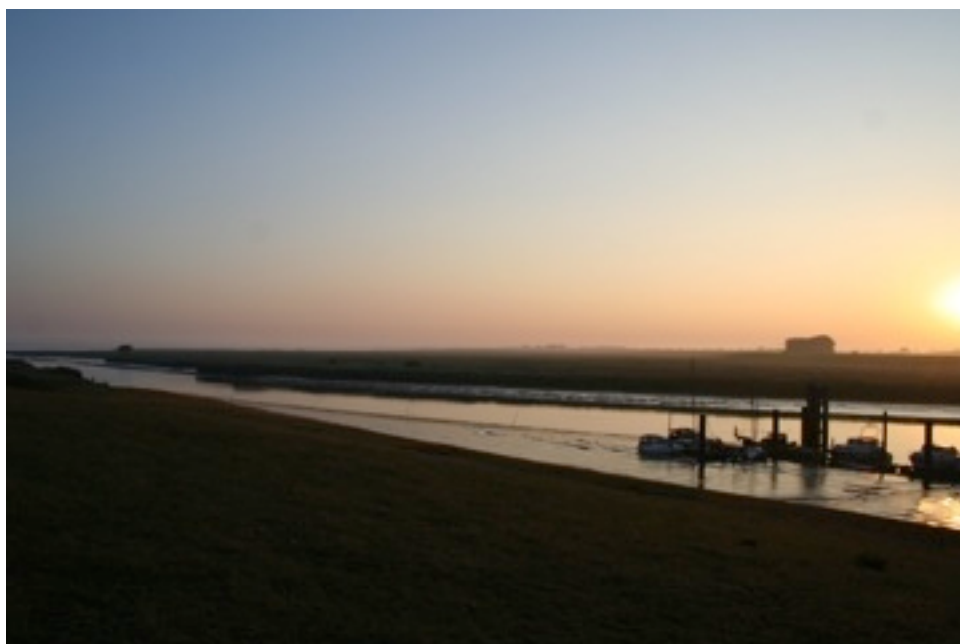
De komende jaren stoten we met z'n allen nog heel veel CO₂ uit. Dat moet anders, vindt D66: CO₂-reductie is geen vraag, het moet. Om ook hier substantiële stappen te zetten is D66 voorstander van CO₂-opslag als tussenoplossing naar een structurele vermindering van CO₂-uitstoot.

Energie in Groningen kent meerdere dimensies:

- Groningen als energieproducent.
- Groningen als gashoofdstad.
- Groningen als broedplaats voor innovatie van energietransitie.
- Groningen als koploper van toepassing van technieken als pilotregio voor CO₂-hergebruik.
- Groningen als pilotregio voor CO₂-opslag.
- Groningen als speerpunt voor energiebesparing.

Energieproductie

De provincie Groningen levert niet alleen het belangrijkste deel van de fossiele energie van Nederland, maar neemt binnenkort ook een groot deel van de elektriciteitsproductie voor haar rekening. Hiermee zijn wij essentieel geworden voor de nationale energiebehoefte. Dankzij deze status krijgt Groningen de kans om

een belangrijk kennisknooppunt op het gebied energieproductie te worden. Hoewel het hier nog gaat om 'oude' vormen van energie, ziet D66 grote kansen om ook op het vlak van 'nieuwe' energie een nationale rol te vervullen. We denken hierbij onder andere aan biomassa, windenergie en zonne-energie. D66 is absoluut tegen het opwekken van kernenergie in de provincie Groningen.

Biomassa

Als echte landbouwprovincie beschikt Groningen over een geheel nieuwe grondstof voor energieproductie: biomassa is hier ruim voorhanden. D66 vindt dat de provincie haar vooraanstaande posities op energie- en landbouwgebied aan elkaar moet koppelen. D66 ziet voor Groningen grote mogelijkheden als een 'biobased economy': een economie die grotendeels draait op biomassa. Biomassa produceert onder andere groen gas dat kan aardgas kan vervangen

Windmolens

De provincie Groningen heeft al een succesvol beleid op het gebied van windmolens. Gezien de aanwezigheid van Energy Valley, vindt D66 dat dit beleid verder moet worden uitgebouwd. Zo is D66 voorstander van nieuwe windparken op zee, maar dit beleid mag geen gevolgen hebben voor de Waddenzee. Verder vindt D66 dat er ook gekeken moet worden naar slimme oplossingen voor de manier waarop energie afkomstig van windparken op zee aan land wordt gebracht in Noord-Nederland.

Op dit moment wordt er nog onvoldoende invulling gegeven aan windenergie op zee in Noord-Nederland. Daarom pleit D66 voor het toestaan van nieuwe grootschalige initiatieven op land. Deze moeten landschappelijk dan wel goed in te passen zijn. D66 wil de balans tussen bescherming van het landschap en productie van windenergie zorgvuldig in evenwicht houden. Daarnaast wil D66 één windmolen per agrarisch bedrijfskavel toestaan met een maximale hoogte van 60m in het kader van de eigen opwekking.

Anders

Ja

D66

Zonne-energie

De zon is de bron van bijna alle energie op aarde. Daarom vindt D66 dat energie die direct wordt afgeleid van de zon een prominenter onderdeel behoort te zijn van de totale energiemix. De huidige stand van de techniek van zonne-energie is zover dat het binnen afzienbare tijd een concurrerende vorm van energieopwekking wordt. D66 wil dat de provincie de toepassing van zonne-energie voor zowel woningen als bedrijfsgebouwen verder stimuleert. Bijvoorbeeld door het gebruik van zonnepanelen op agrarische bebouwing te bevorderen via het asbestsaneringsbeleid.

Groningen gashoofdstad

Bijna alle activiteiten met betrekking tot gas vinden grootschalig plaats in Groningen: winning, transport, opslag, handel en distributie. Hiermee heeft Groningen als enige regio in West-Europa de hele keten in handen en mag de stad Groningen zich met recht gashoofdstad noemen. D66 vindt dat er grote kansen zijn om deze rol verder te versterken, ook als de gaswinning over meer dan 50 jaar sterk terugloopt. D66 pleit in dit kader bijvoorbeeld voor het oprichten van een universitaire faculteit voor energie.

Decentrale opwekking

De decentrale opwekking van energie, zoals in de vorm van windmolens, zonnepanelen of biovergisters, heeft de toekomst. D66 wil dat de provincie decentrale energie-oplossingen stimuleert en stelt daarom een zogenaamde “smart grid” voor. Dit is een decentraal energienetwerk dat is gekoppeld aan het energienet. Dit slimme netwerk stemt vraag en aanbod van decentraal opgewekte duurzame energie optimaal op elkaar af, zodat geen energie verloren kan gaan.

Voortrekkersrol provincie

D66 wil dat de provincie en SNN expliciet aandacht geven aan de mogelijkheden van duurzame energievoorziening bij de beoordeling van bouwprojecten die zij mede financieren. Er wordt standaard wel een duurzaamheidstoets uitgevoerd, maar hierbinnen moet volgens D66 meer aandacht komen voor de mogelijkheden van duurzame energievoorziening.

De provincie hoeft nog geen keuze te maken tussen de diverse vormen van duurzame energie. D66 vindt het belangrijker dat deze technieken verder worden ontwikkeld en vanuit de markt op haar merites worden beoordeeld. Vaak blijkt dat innovatieve vormen van energieopwekking of energiebesparing in eerste instantie nog niet breed geaccepteerd worden of onvoldoende rendabel zijn. Om deze ontwikkeling toch te stimuleren vindt D66 dat de provincie als ‘launching customer’ deze als eerste zou moeten omarmen. Zo stellen we voor dat het wagenpark van de provincie op duurzame brandstoffen gaat rijden.

Bij grootschalige implementatie van nieuwe technieken, bijvoorbeeld voor woningen, is het van belang dat de provincie

niet alleen kijkt naar de woningcorporaties. Meer dan de helft van de woningen is particulier bezit. D66 vindt het van belang om speciale programma's voor particulieren te ontwikkelen.

CO2-reductie

D66 ziet graag dat CO2 wordt hergebruikt. Daarnaast ondersteunt D66 het onderzoek naar de mogelijkheden van CO2-opslag. Voor CO2-opslag komen ook delen van de Groningse ondergrond in aanmerking. D66 ondersteunt een pilot project in de ondergrond van Groningen, mits dit veilig kan worden uitgevoerd. Eerst moeten de risico's van de gehele opvangketen (afvang, transport en opslag) beter in kaart worden gebracht. Door deze positie in de voorhoede kan Groningen op termijn een grote economische spin-off verwachten bij grootschalig implementatie van deze techniek elders.

Nieuw energieakkoord van het Noorden

In 2007 is er al eens een noordelijk energieakkoord gesloten. Dit akkoord is inmiddels afgelopen. Vanwege de onrealistische doelstellingen, het uitblijven van subsidies, discussies over normen en onvoldoende medewerking van diverse maatschappelijke en publieke partners zijn veel van de doelstellingen in dit akkoord niet gehaald.

Omdat Groningen onderdeel is van de Energy Valley-regio pleit D66 voor een nieuw energieakkoord waarin wij een bovengemiddelde bijdrage willen leveren aan de landelijke doelstellingen. Deze hoge ambitie in het nieuwe energieakkoord moet wel gestoeld zijn op realistische doelstellingen, scherpe afspraken over verantwoordelijkheden en het bijbehorende budget. Het moet niet een publiek akkoord van overheden worden, maar juist breder: bedrijfsleven, werknemersorganisaties, consumentenorganisaties, milieuorganisaties, kennisinstellingen en andere maatschappelijke groeperingen kunnen aanhaken op vrijwillige basis, maar niet vrijblijvend.

Het energiebeleid van D66 staat voor MINDER

- CO2-uitstoot
- afhankelijkheid fossiele brandstoffen
- centrale energie-opwekking

D66 maakt het energiebeleid van de provincie STERKER door

- versterken rol van Groningen als gashoofdstad van Europa
- nationale rol bij enerigetransitie
- nieuw, maatschappelijk energieakkoord
- overheid als koploper gebruik nieuwe technieken
- meer decentrale opwekking

D66 maakt de provincie GROENER door

- werken aan een normale CO2-balans
- duurzame energie-opwekking
- gebruik van smart grids

Anders

Ja

D66

7. Bestuurlijke vernieuwing

D66 is voor samenvoeging van overheden op gemeentelijk en provinciaal niveau. Dit versterkt de bestuurskracht en maakt de hernieuwde overheden meer zichtbaar bij de landelijke overheid en in de Europese Unie. De grotere overheid mag de aansluiting met de burger niet verliezen. Dit betekent dat de burger meer daadwerkelijke invloed moet krijgen. Dat kan door vooraf volledige informatie te verstrekken en de burger actief mee te laten beslissen.

D66 vindt dat de provincie zich moet richten op haar kerntaken. De provincie is geen opvangnet voor slecht bestuurd gemeenten. Daarom heeft de provincie belang bij sterke gemeenten die toegerust zijn op hun taken. Lokale zaken blijven voorbehouden aan de gemeenteraad, bovenlokale zaken zijn voor de provincie. Beleid en taken worden niet meer door meerdere bestuurslagen uitgevoerd.

**Doede de Vries,
nr. 5:**

**Voor een Duurzaam
Leefbaar Cultureel
Groen en vooral
Sterker Groningen**

Landsdeel

Met het nieuwe regeerakkoord ziet de provincie nieuwe taken op zich afkomen. De middelen hiervoor zullen slechts voor een deel meekomen. Er wordt steeds meer van de provinciale organisatie gevraagd. D66 verwacht dat samenwerking met de andere noordelijke provincies uitkomst kan bieden.

Op veel gebieden zoals ruimte en economie is er al sprake van noordelijke samenwerking. Ook een goede belangenbehartiging richting Brussel en Den Haag geschiedt in noordelijk verband. Ook het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en cultuur zijn steeds meer geclusterd in Noord-Nederland. Afstemming is nodig om te voorkomen dat provincies tegen elkaar in werken. Naar onze mening is verdergaande samenwerking in Noord-Nederland in het belang van burgers en bedrijven.

D66 wil dat ook in dit kader beleid en uitvoering onder directe democratisch controle staan. D66 bepleit daarom een fusie van de provincies Fryslân, Drenthe en Groningen. In de komende periode moet worden onderzocht op welke wijze en langs welke grenzen gefuseerd kan worden. Wij streven ernaar om de fusie plaats te laten vinden bij de volgende Provinciale Statenverkiezingen in 2015. Zolang de fusie tussen de drie noordelijke provincies nog niet heeft plaatsgevonden vindt D66 dat er een betere democratische controle op het dagelijks bestuur van de huidige samenwerking, de SNN, moet komen.

Heldere verhoudingen bevorderen een zuiver en zorgvuldig openbaar bestuur. D66 vindt het van groot belang om bestuurlijke verantwoordelijkheid en het controleren van het bestuur van elkaar gescheiden te houden. De Commissaris van de Koningin heeft een belangrijke en invloedrijke plaats in onze samenleving. Een dergelijke positie verdient democratische legitimatie. Daarom pleit D66 ervoor om de Commissaris van de Koningin rechtstreeks te laten kiezen.

Gemeenten

De afgelopen periode zijn gemeenten gefuseerd, hebben gemeenten samenwerkingsverbanden gesloten en op andere wijze toenadering tot elkaar gezocht. De provincie heeft zich tot nog toe afzijdig gehouden. Dit heeft geleid tot succesvolle en minder geslaagde verbanden. De huidige voortgang is te langzaam en er dreigen gemeenten buiten de fusies te blijven. Bovendien ontstaan op deze manier bovengemeentelijke regelingen die niet op democratische wijze gecontroleerd kunnen worden.

D66 wil dit proces versnellen en ziet daarbij een belangrijke rol van de provincie. De provincie kan op korte termijn de gemeenten te hulp schieten door te onderzoeken welke gemeenten en/of gebieden kunnen worden samengevoegd. D66 wil dat de burger bij dit onderzoek wordt betrokken. Onderlinge sociale, culturele, economische en geografische verbanden komen in dit onderzoek uitgebreid aan de orde. Het opsplitsen van gemeenten kan ook een uitkomst van dit onderzoek zijn. Op basis van de uitkomsten vindt

Anders

Ja

D66

aan het einde van de komende periode een gemeentelijke herschikking plaats.

Burgerparticipatie

Democratie betekent meer dan controle achteraf door de Provinciale Staten. Als kaderstellend instituut moeten de Provinciale Staten al in een vroeg stadium bij de beleidsvorming worden betrokken.

Democratie betekent ook rechtstreekse contacten tussen politici, ambtenaren en burgers. D66 is een groot voorstander van burgerparticipatie. Het is daarbij essentieel om burgers voorafgaand aan de besluitvorming volledig te informeren, zodat ze in staat zijn om advies te geven. Burgerparticipatie en inspraak vooraf en achteraf zijn zo belangrijk omdat op die manier de invloed van de burger niet beperkt wordt tot één stem in de vier jaar. D66 is daarom voorstander voor de mogelijkheid van een provinciaal correctief referendum.

D66 staat voor een bestuurlijke vernieuwing die leidt tot MINDER

-
- gemeenten
- provincies
- ondemocratische samenwerkingsverbanden
- afstand tot de burger
-

D66 maakt het bestuur STERKER door

- één noordelijke provincie
- grotere gemeenten
- betere dienstverlening voor burger en bedrijf
- burgerparticipatie
- meer democratische controle
- integraliteit van beleid

Besturen kan volgens D66 GROENER door

- duurzaamheid integraal onderdeel van beleid

8. Verantwoord financieel beheer

Het financieel kader voor de komende jaren zal er substantieel anders uitzien dan voorheen. D66 vindt dat de afnemende middelen effectief en efficiënt moeten worden ingezet. Het is daarom belangrijk om heldere en eerlijke keuzes te maken. De provincie heeft als voorbeeldfunctie de plicht haar eigen bedrijfsvoering efficiënter in te richten.

Door samenvoeging van overheden op gemeentelijke en provinciaal niveau kan de provincie efficiënter en effectiever met de teruglopende middelen omgaan. Vanwege de toename van taken en afname van middelen bepleit D66 een invoering van een eigen provinciale belasting in plaats van de opcenten van de motorrijtuigenbelasting.

Bezuinigingen

Door afname van de inkomsten staat de provincie voor een stevige bezuinigingstaak. Het huidige college heeft dit voor een deel in gang gezet. D66 is van mening dat niet alleen de kaasschaafmethode mag worden gehanteerd. Vooral ook omdat uit het nieuwe regeerakkoord blijkt dat de provincie een nieuwe extra bezuinigingsronde te verwachten staat.

Voor D66 valt het meest te bezuinigen door de drie noordelijk provincie samen te voegen. Op termijn levert dit op noordelijk niveau een structurele bezuiniging op van € 50 miljoen.

D66 stelt voor dat het nieuwe college een herijking van de financiën opstelt en heldere en eerlijke keuzes maakt. De provincie kan haar kerntaken soberder uitvoeren en zal fundamentele keuzes moeten maken als het gaat om de toekenning van

Anders

Ja

D66

subsidies. D66 pleit ervoor om gebruik te maken van het hefboomprincipe en de inzet van de minimale middelen voor potentieel succesvolle initiatieven.

Efficiënte bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de provincie Groningen moet de komende jaren efficiënter worden. Door beperking en herverdeling van taken moet de provincie het ambtenarenkorps de komende jaren verkleinen en de grootte van de organisatie afstemmen op de omvang van het takenpakket. Daarnaast kan de provincie middelen vrijmaken door kantoorruimten en gebouwen die niet worden gebruikt te verkopen. Deze middelen kan de provincie dan inzetten voor scholing en het mogelijk maken van thuiswerken om de arbeidsproductiviteit te verhogen.

D66 wil een professionalisering van het ambtelijk apparaat. Dat betekent investeren in mensen. Uitgangspunt is dat de provincie voor elk taakgebied waarvoor zij zichzelf verantwoordelijk acht zelf expertise in huis heeft. Het inhuren van expertise is dan niet meer nodig omdat deze al aanwezig is. Om te voorkomen dat er te gemakkelijk wordt ingehuurd, wil D66 dit alleen toestaan als er aantoonbaar intern geen expertise beschikbaar is.

Provinciale belasting

Het belastinggebied van de provincie is beperkt, alleen de opcenten van de motorrijtuigenbelasting. D66 vindt dit geen goed heffingsinstrument. Voor de burger is deze belasting niet transparant en oneerlijk. Alleen de motorrijtuigenbezitters betalen er aan mee. Gezien de verschuivingen in het wagenpark is de opbrengst onzeker en daarbij komt dat de Rijksoverheid eenzijdig maatregelen kan treffen die de opbrengst beïnvloeden.

D66 stelt daarom voor om een provinciale belasting in te stellen. Wij denken hierbij aan een ingezetenenheffing. Deze omvorming is niet bedoeld om meer geld te innen maar om de lasten eerlijker en transparanter over de inwoners te verdelen.

GEEF UW STEM AAN D66 Groningen

Verkiezingsprogramma PS2010 D66 Groningen

Is ontwikkeld door de Programmacommissie D66 Groningen bestaande uit:

Jan Willem Lobeek, Ron Lander, Fleur Gräper, Gertjan Sierdsma en Piet de Vey Mestdagh.

Deze commissie werd ondersteund door Marjan Brouwers en Annemarie Weis.

Met dank voor de adviezen en bijdragen van de Landelijke Programma Commissie, de leden van de steunfractie van D66 Groningen en vele anderen.

Foto's: Bart de Graaf, Wim van Oest, Mariska de Groot en de beeldbank van D66.

D66 Statenfractie Groningen

Turfsingel 83

9712 KL Groningen

E-mail: D66@provinciegroningen.nl

Telefoon: 050-3164566

www.d66groningen.nl

